

פורים (7)

השגחה עליונה על היום המיוחד

והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי (מגילה אסתר א. יח) כתוב במדרש "לקח טוב": 'והיום הזה', היום גורם. פירש רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל: לפי חשבון הימים היה יום זה, יום כיפור. וזה כוונת המדרש 'והיום הזה', היום גרם שאמר המן כן, שאילו היה זה ביום אחר מימות השנה, לא היה מדבר כן, כי ביום כפור אין רשות לשטן לקטרג, והשטן כולו טוב, ולכן יצא מאת ממוכן המן טובה לישראל, ונתבטלה הגזירה.

"יערות דבש"

זנב לושתי, עיכוב משמים

ואת אשר נגזר עליה (ב. א)

אמרו חז"ל (מגילה יב.): בא גבריאל ועשה לה זנב. תמה האדמו"ר בעל "אמרי אמת" מגור, הלא אין כל חדש תחת השמש, ואיך נברא לה דבר חדש? אלא תירץ, אמרו במדרש (ב"ר יד) "ויהי האדם לנפש חיה", רבי יהודה אמר: מלמד שעשה לו עוקץ כחיה, וחזר ולקחתו ממנו מפני כבודו. מהו עוקץ זה? ב"מתנות כהונה" ביאר שעשה לו זנב, ורק מפני כבודו של האדם לקח ממנו. והנה כאשר עברה ושתי על חוקי הצניעות, שעשתה מלאכה בבנות ישראל בלא צניעות והסירה את בושת פנים, שוב לא היה טעם לשמור על כבודה, ועל כן חוזר לה הזנב שהיה מתחילה בכל בני אדם. וזו הכוונה "אשר נגזר עליה", מששת ימי בראשית. כי לפיכך נברא האדם עם זנב, כדי שיוחזר כבוא הזמן למי שתהיה ראויה לו, מבלי שיהיה חדש תחת השמש.

ספר "אוצרות התורה, פורים"

ותלקח אסתר אל בית המלך...שומר הנשים (ב. ח)

אומר ה"חתם סופר": באחרית ימיו צריך כל אדם לבחון את כל המאורעות שקרוהו בימי חייו, ולספר לבניו על גודל השגחה של הבורא יתברך. מדוע יעשה זאת רק באחרית ימיו? משום שברבים מן המיקרים אין בעל הנס מכיר בניסו בעת ההתרחשות, ורק במבט למפרע, הוא יכול להכיר בכך שנעשו עמו ניסים רבים, שאינם נופלים מהנסים הגלויים והמפורסמים. דוגמא לכך יש במעשה המגילה: בעת הריגת ושתי, איש לא הבין מה הסיבה שהקב"ה גרם לכך, ואפילו שלוש שנים, כשאסתר נלקחה לבית המלך, אף אדם לא סבר כי יש למאורע זה משמעות מרחיקת לכת. ושוב לאחר זמן מה "קצץ בגתן ותרש" ואסתר ספרה זאת למלך בשם מרדכי, וברור שבאותה שעה לא יכול היה בן אנוש להשיג כי יש קשר בין הארועים השונים. רק לאחר מכן, כשהמלך גידל את המן, והלה גזר מה שגזר, והתבטלה הגזירה על ידי

אסתר המלכה, אזי המתבונן על סדר המאורעות למפרע יכול להכיר בכך שהריגת ושתי, ולקיחת אסתר לבית המלך, ומעשה בגתן ותרש, כולם היו למעשה הכנה למה שעתידי לקרות.

על כך כתב בספר "פרשת דרכים", לפרש את הפסוק "לעשות נפלאות גדולות לבדו" (תהלים קלו. ד), שהקדוש ברוך הוא עושה נפלאות גדולות "לבדו", היינו שהאדם כלל אינו מכיר באותן "נפלאות גדולות", ורק הקב"ה "לבדו" יודע אודותן.

מכל מקום, מצוה על כל אדם באחרית ימיו לבחון כל אשר עשה הבורא עמו מראשית צמיחתו ועד לאחריתו, ובמבט לאחורתו יבין כי אך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו, וכי כל מאורעות החיים שבזמנם נראו ללא קשר ביניהם, חברו יחדו כדי לקיימו ולהחיותו ולהגיעו לזמן הזה. ולאחר שזכה להכיר בניסיו, יספרם לבניו אחריו, כדי שגם הם ילמדו לבחון ולהכיר בניסים הגדולים שהקב"ה יעשה עמהם.

ספר "ומתוך האור, מגילת אסתר"

לאבדם, רמז בשם אליהו

אם על המלך טוב יכתב לאבדם (ג. ט)

מסופר, שפעם היסב הגאון רבי חיים מוואלוז'ין לסעודת פורים, שבמהלכה הגיעו עניים רבים לקבל מתנות לאביונים, וכל הפושט יד נותנים לו. אחד העניים, יהודי זקן, לאחר שפשט יד וקיבל מטבע אחת, ביקש מרבי חיים מטבע נוספת, בהבטיחו: אם תיענה לי, אשמיע באוזניך חידוש מענינא דיומא. נעתר לו רבי חיים, ואז שאלו הזקן: היכן נרמז במגילה מה שאמרו חז"ל במדרש שגזירת הכליה בימי המן נחתמה בטיט ולא בדם, ומשום כך עלה בידי מרדכי לבטל את הגזירה על ידי התשובה והצום? כך שאל הזקן, ומיד גם השיב: הדבר נרמז בלשון הפסוק "אם על המלך טוב יכתב לאבדם", וכן להלן (ט.כב): "כי המן בן המתדא האגגי צורר היהודים חשב על היהודים לאבדם", ואת "לאבדם" יש לקרוא 'לא בדם', כלומר: שהגזירה לא נחתמה בדם, אלא רק בטיט. רבי חיים התפעל כל כך מחידוש זה, ובביקורו הקרוב בוילנא, סיפר זאת לרב הגר"א, שהרגיש ואמר לו: הזקן שאמר לך דבר זה, הוא הזקן שגילה זאת למרדכי הצדיק, וזהו אליהו הנביא.

ספר "כמוצא של רב, פורים"

רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר (ד. יד)

לכאורה קשה, ממנה נפשך, אם היה בטוח מרדכי בהצלת היהודים וכמו שאמר "רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר", אם כן מדוע עמד על כך

הלכה: משלוח מנות ומתנות לאביונים איזו מהם להקדים.

כתב השו"ע (סי' תרצה ס"א): חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשתי עניים (לכל אחד מתנה אחת). כתב הפסקי תשובות (אות א): הקדימו הטור והשו"ע לפרש דיני מתנות לאביונים לפני דין משלוח מנות (המפורשים לקמן סי' תרצה"ה) ללמדנו שיש להקדים מיד אחרי התפילה לקיים מצות מתנות לאביונים לפני משלוח מנות, שהיא מצות היום העיקרית וכדברי הרמב"ם (המוכר במ"ב סק"ג): מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו שאין שמחה גדולה ומפוארה, אלא לשמח לב עניים וכו', אמנם יש כתבו שיש להקדים משלוח מנות למתנות לאביונים כי כן סדרא דקרא "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: טפיחה, חינך ומילה טובה הם הנוסח לאחור ספר "שמחלה"

חקירה: לשון הרע לתועלת

הותרה, או שאין זה לשון הרע כלל (קודש ישראל (בספר הלכות עולם לר' אברהם יוסף ?אחרמן) טו) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ענין של גיל: ז קן טרחן נטפל לעילוי מעיר והקניטו בדברים: אתה הוא שאומרים עליך, עילוי מופלג אתה? גם כן עילוי, גאון פלוני, למשל, הוא עילוי אמיתי. כשהוא נהיה בגילך כבר למד בשיבה גדולה, בין גדולי הלומדים. השיב לו הנער העילוי: ואילו בגילך שלך כבר למד אותו גאון בשיבה של מעלה.

ספר "חז וחלק" חלק ב' (דף מא)

מזל טוב לנכדי אריאל בן חביב, שיזכה להיות גדול בתורה.

מזל טוב ליום הולדת של בתי אסתר בת מלכה

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי וזוירה, ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ניס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'זות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יוסף בן מייכה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח.

בתקיפות שאסתר תיכנס למלך טרם שנקראת, הלא אם תעשה זאת היא מסכנת עצמה. אלא, כאן למדנו יסוד ולימוד גדול והדרכה במצות הבטחון. כשהאדם צריך לישועה והצלה, ועושה בזה איזו השתדלות, אסור לו לבטוח במעשה זה אשר הוא יביא לו את ההצלה. אלא יבטח בה' בבטחון גמור שהישועה תבוא על כל פנים, או על ידי מעשה זה שמשתדל בו, או באופן אחר, אבל בוודאי ישועת ה' בוא תבוא. ואם מזדמנת לפניו איזו דרך הצלה והשתדלות, יעשה זאת, ויבטח בה' ויתפלל שיצליח בזה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות מגילת אסתר"

כל הפושט יד נותנים לו

פורים ויום כפור, שני חצאי יום של קבלת התורה
בגדר שמחת הימים טובים שניתנו לישראל איתא בגמרא (פסחים סח.): יום טוב חלקהו חציו לה' וחציו לכם. ומעתה צריך ביאור, יום הכיפורים דאיברי יום טוב: חציו לכם שבו היכן היא? ואמר על כך הגר"א זצ"ל, דחציו לכם של יום הכפורים נשלם בפורים. ואם כך הגדיר הגר"א את פורים שהוא השלמת החצי החסר של יום הכפורים, עלינו להעמיק ולהתבונן מהו המאחד את פורים עם יום הכפורים. ישנם מפרשים על דרך הדרוש (הדברים אינם מבוססים), שהמאחד ביניהם הוא, ששניהם בבחינת 'כל הפושט יד נותנים לו'. ולפי"ז תתבאר גם העדיפות של פורים על פני יו"כ (ומפורסם מהקדמונים שיו"כ הוא כפורים), מאחר וביו"כ זוכים רק ע"י תשובה, אבל בפורים האדם נמצא במצב של "עד דלא ידע" וזוכה לכל הסגולות היום. אולם כמדומה שהפשט הפשוט בדברי הגר"א הוא, שהמאחד את יום הכיפורים עם פורים הוא ששניהם יחד מהווים יום של קבלת התורה. כי הנה ישנם שלושה ימים במשך השנה של קבלת התורה: לוחות ראשונות ניתנו בשבועות, לוחות שניות ביום הכפורים, ובפורים היתה קבלת התורה מרצון. צום יום הכפורים הנו ביטוי לעשייה לשם שמים, וזהו 'חציו לה' של אותו יום קבלת התורה, ואילו השמחה בפורים שסימנה הוא מאכל ומשתה, היא הביטוי לקבלת התורה מתוך רצון ושמחה, וזהו 'חציו לכם' של יום טוב זה. זוהי ההבנה הפשוטה בדברי הגר"א, אך ודאי הוא שטמונים בהם דברים עמוקים עד מאוד.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "פורים"

ויתלו אותו על העץ אשר הכין למרדכי (ז. י.)

לקח גדול למדים אנו מחג הפורים: כל אדם יוצר בעצמו את עניו ובונה אותו ע"י מעשיו הרעים. דרכם של בני אדם לחשוב, שהעונש נגזר עליהם כ'תשלום' על חטאיהם, ואינם מבינים שטעות היא בידם: ה'חטא' הוא 'עונש'. למדנו זאת מהמן הרשע, שנתלה "על העץ אשר הכין למרדכי", אותו עץ שבו חטא, עליו נתלה. הוא בעצמו, בחטאו, בנה ויצר את העונש שאותו קיבל.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, מגילת אסתר"

